

Newsletter

International Labour Office, Ankara • Uluslararası Çalışma Ofisi, Ankara

Newsletter 2003-1: Nisan

ISSN 1564-510 X

ILO CENEVRE'DEN HABERLER - NEWS FROM ILO GENEVA

Irak'taki çatışmanın sonuçlarına ve ILO'nun yaklaşımına ilişkin açıklama

Statement on consequences of the Iraq conflict and response by the ILO

ILO Genel Müdürü Juan Somavia ile ILO Yönetim Kurulu'nun 286. oturumunun hükümet, işçi ve işveren temsilcileri Irak'taki çatışmanın sonuçlarına ilişkin olarak 28 Mart 2003 tarihinde aşağıdaki açıklamayı yaptılar:

“Sorunun barışçı yollardan çözümü için harcanan yoğun çabalara karşın Irak'ta savaş başlamıştır.

Savaşların, çatışmalarda doğrudan yer alanların ötesinde halkın yaşamını da etkileyen kapsamlı sonuçlar yarattığını tarih bize göstermektedir. Hangi taraftan olurlarsa olsunlar insanların ölmeleri aileleri için bir trajedi oluşturacak, bölgedeki ekonomik etkinlikler büyük zarar görecektir ve milyonlarca işçinin gelir kaynakları tehlikeye düşecektir.

Bu durumda, ILO'nun sosyal adalete ve çalışanların korunmasına dayanan kuruluş ilkeleri hiç kuşkusuz savaştan etkilenen insanların ihtiyaçlarına yanıt verilmesini gerektirecektir.

Savaş sonrası yeniden imar çalışmaları olarak ortaya çıkacak olan acil ve önemli göreve bakıldığında, ILO, azami sayıda kişiye iş sağlanması ve bu insanların geçimlerinin güvence altına alınması çabalarını kararlılıkla destekleyecektir.

Nitekim, ILO acil ihtiyaçları karşılamak amacıyla BM

ölçeğinde yürütülecek girişimlerin bir parçası olarak bir dizi acil önlem almaktadır. Bu önlemler, yerlerinden olmuş işçileri koruyacak, çatışma sonrasında işgücü piyasasının ihtiyaçlarını değerlendirecek, istihdam yaratıp güç durumdaki kesimlere yeterli sosyal güvenlik sağlayacak yeniden imar hamlelerini başlatacak bir eylem planı çerçevesinde yer almaktadır.

ILO, önerilen yeniden imar programı çerçevesinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından yürütülecek çalışmalara katılmaya hazırdır.

Daha uzun dönemde ise ILO, uluslararası topluluğun yeniden imar çabalarında önemli bir rol alma niyetindedir. ILO'nun bu çerçevede üzerinde özellikle duracağı konular arasında, çatışmanın istihdamla ilgili sonuçlarına stratejik yanıtlar verilmesi; yatırımlar, ekonomik büyüme, ve demokrasi alanlarında ise, işçi haklarına tam anlamda saygı gösterilen olumlu bir ortamın yaratılmasına yardımcı olunması yer almaktadır.”

Açıklamanın altında imzası bulunanlar: Juan Somavia, ILO Genel Müdürü; Lord Brett, ILO Yönetim Kurulu Başkanı; Büyükelçi Chung Eui-Yong, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (Hükümet kesimi) ve Daniel Funes de Rioja, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (işveren kesimi).

İkinci kez ILO Genel Müdürlüğü'ne seçilen Juan Somavia "Yeni bir Toplumsal Sözleşme" için çaba gösterme sözü verdi

Juan Somavia selected to second term as Director General, promises to work for "New Societal Convention"

Uluslararası Çalışma Ofisi'nin Genel Müdürlüğü görevine Güney Yarıküreden (Şili) gelen ilk kişi olan Juan Somavia, 25 Mart 2003 tarihinde yapılan seçim sonucunda büyük bir çoğunlukla ikinci bir dönem için seçildi. Somavia yaptığı konuşmada "insana yakışır işe dayalı yeni bir toplumsal sözleşme ve tüm kesimleri gözeten bir küreselleşme için başkalarıyla birlikte çaba göstereceğine," söz verdi.

yaklaşımının başarılı olduğunu doğrulamaktadır. İşverenler olarak bizler, bu yeni görev döneminde istihdam politikalarına, uygulamaya konulan standartlara ilişkin yeni yaklaşıma ve Yönetim Kurulu ile yıllık Konferansın çalışma yöntemlerinin küreselleşme çağında çalışma yaşamının sorunlarını daha iyi yansıtacak biçimde yenilenmesine özel ağırlık verilmesi gerektiği inancındayız."

ILO Yönetim Kurulu Somavia'yı ikinci bir beş yıllık dönem için Genel Müdür seçti. Somavia'nın yeni görev süresi resmen 2004 yılı Mart ayında başlayacak.

Somavia yapılan oylamanın sonucunu, "ILO'nun, işçilere saygınlık, işlere ise insana yakışırılık kazandırmak" amacıyla yürüttüğü çalışmaların onaylanması anlamına geldiğini belirtti: "Çalışma, insanların yaşamında merkezi bir öneme sahiptir ve dünyanın her yerinde insanlar bu konuda çözüm talep etmektedir. Biz de 'insana yakışır iş' diyen bu taleplere yanıt vermeye çalışıyoruz."

ILO Yönetim Kurulu Başkanı Lord Bill Brett yapılan seçimi "Bay Somavia'nın ilk görev dönemine yönelik sarsılmaz güvenin ve bir sonraki dönemde verilecek güçlü desteğin işareti" olarak yorumladı.

ILO Yönetim Kurulunun hükümetler kanadı Başkan Yardımcısı Büyükelçi Eui-Yong Chung, Asya ve Pasifik grubu adına şunları söyledi: "Genel Müdürün olağanüstü vizyonunun sonucu olan 'İnsana Yakışır İş Gündemi', işçi haklarının ve yaşam kalitesinin geliştirilmesine büyük katkılarda bulunmuştur ve bu gündem bütün üye ülkelerde geçerlilik kazanmaktadır. Genel Müdürün yeni bir dönem için göreve seçilmesini, kendisinin, kuruluşumuzun asil amacına yönelik yaratıcı ve geliştirici katkılarının takdir edilmesi olarak yorumluyoruz."

Yönetim Kurulunun işveren kanadından Başkan Yardımcısı Danial Funes de Rioja ise şöyle dedi: "Juan Somavia'nın yeniden seçilmesi, işçilerin, işverenlerin ve hükümetlerin, sosyal taraflar arasında görüş birliği yaratmaya yönelik

İşçi kesiminin sözcüsü Leroy Trotman ise görüşlerini şöyle ifade edilmiştir: "Başarılı bir görev dönemi bir yenisini gerektirir. Büyükelçi Somavia ILO'nun İnsana Yakışır İş gündemine ve çalışma standartlarının geliştirilmesine yeni bir ivme kazandırmıştır. İşçi kesimi, İnsana Yakışır İş gündemini bütün ülkelerde yaşama geçireceğine güvenerek Genel Müdürün bundan sonraki çabalarını da destekleyecektir."

ILO geçtiğimiz son dört yıl içinde benimsediği "İnsana Yakışır İş" gündemiyle, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde işçi haklarının geliştirilmesini, istihdamın genişletilmesini, yeni işletmeler yaratılmasını, sosyal güvenliği ve sosyal diyalogu hedeflemiştir. Somavia'nın görev süresinde ILO, uluslararası çalışma standartlarına ilişkin sözleşmelerin daha önce görülmemiş ölçüde yaygın benimsenmesine tanıklık etmiştir. ILO, ayrıca, küreselleşmeyi daha adil ve kapsayıcı bir süreç haline getirmenin yolları konusunda uluslararası diyalogu geliştirmek amacıyla üst düzey bir organ olarak "Küreselleşmenin Sosyal Boyutu Dünya Komisyonu"nu kurmuştur.

Somavia, göreve yeniden getirilmesinin ardından yaptığı konuşmada şunları söylemiştir: "Halkın duyarlılıklarını dile getirdiğimiz için ILO herkesin görebildiği, çalışmalarını uygun bulduğu ve talep ettiği bir kuruluştur. Uluslararası taraflara ulaşıyoruz ve onlarla ortak zeminlerde birlikte çalışıyoruz. Yönümüz ileriye doğrudur. İnsana yakışır iş, insanların yaşamlarını iyileştirme uğraşının tam merkezinde yer almaktadır ve tüm dünyada yoksulluğu ortadan kaldırmanın yolu da buradan geçmektedir."

ILO Yönetim Kurulu 286. oturumunu tamamladı

ILO Governing Body concludes 286th session

ILO Yönetim Kurulu 286. oturumunu 28 Mart 2003 tarihinde tamamladı. Yönetim Kurulu bu toplantısında Juan Somavia'yı büyük bir çoğunlukla bir dönem daha Genel Müdürlük için seçti, 2004-2005 yılları geçici program ve bütçelerini kabul etti ve Myanmar, işgal altındaki Arap toprakları ve diğer yerlerdeki işçi sorunlarını ele aldı.

Yönetim Kurulu 2002-2003 dönemi kurları üzerinden 1 ABD doları = 1.77 İsviçre Frangı (SF) olmak üzere 448,020,740 dolarlık program ve bütçe tavsiyesinde bulunma kararı aldı. En son kura göre bütçenin Dolar ve SF değerleri bu yıl Haziran ayında yapılacak Uluslararası Çalışma Konferansında belirlenecektir. ILO'nun program ve bütçe çalışmaları, daha önceki dönemlerde Somavia tarafından başlatılan reformları sürdürmekte ve pekiştirmektedir. Yeni sistemde stratejik ve operasyonel amaçlarla birlikte, ölçülebilir performans göstergeleri ve hedefler belirlenmektedir. 2004-2005 dönemi için yapılan öneriler bu yöntemi daha da pekiştirecek niteliktedir ve bu gelişme özellikle ILO'nun bölge ve ülke ölçeğindeki çalışmalarının güçlendirilmesiyle sağlanacaktır.

Myanmar ve diğer bölgeler

Yönetim Kurulu, ILO'nun Yangon'daki irtibat görevlisi Hong-Trang Perret-Nguyen tarafından gönderilen raporlar ışığında Myanmar'daki zorla çalıştırma uygulamalarını da ele aldı. İletilen raporlarda belirtildiğine göre bu ülkede zorla insan çalıştırma konusunda sağlanan ilerleme "Yönetim Kurulu beklentilerinin gerisinde kalmıştır." İrtibat görevlisi ile hükümet arasındaki görüşmeler, zorla çalıştırmanın sona erdirilmesi açısından her iki tarafı da memnun edecek bir anlaşmayla sonuçlanmamıştır.

Görüşmeleri bağlamak üzere söz alan Yönetim Kurulu Başkanı Myanmar Hükümetine bir "son fırsat" çağrısında bulunarak 2003 yılı Haziran ayında yapılacak Uluslararası Çalışma Konferansını son tarih olarak belirlemiştir. Bu ülke ile en geç bu tarihe kadar uygulanabilir bir eylem planı üzerinde anlaşmaya varılması gerekmektedir. Düşünülen bu planın içermesi gereken maddeler arasında, zorla çalıştırılan kişilerin bu konudaki şikayetlerini ele alacak etkili bir mekanizmanın kurulması ve söz konusu kişilerin tam bir gizlilik içinde, hükümet baskısı ya da misilleme korkusu olmadan tazminatlarını alabilmeleri bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu işgal altındaki Arap topraklarına yönelik geliştirilmiş teknik işbirliği programının ilerlemesini de görüştü, ayrıca bir Filistin istihdam ve Sosyal güvenlik Fonu oluşturulmasına yönelik donörler toplantısı yapılması konusunu ele aldı. Bu öneri ilk kez ILO Genel Müdürü tarafından yapılmış, 24 Şubat ve 3 Mart tarihlerinde Tunus'ta yapılan Arap Çalışma Konferansı tarafından da onaylanmıştı.

Küreselleşme

286. oturumun özel konuğu Güney Afrika Cumhuriyeti Maliye Bakanı Trevor A. Manuel 24 Mart'ta toplanan "Küreselleşmenin Sosyal Boyutu" konulu çalışma grubuna hitaben bir konuşma yaptı. Manuel'e göre "küreselleşmenin özellikle olumsuz yanlarından birini, devletin ekonomik hedeflerle sosyal hedefler arasında denge kurması fikrinin itibarsızlaştırılması" oluşturmaktadır.

Manuel ayrıca "yönetişim, sosyal ortaklık ve küreselleşme" çalışma grubunun ilk tartışmalarına da katkıda bulundu. Bu çalışma grubunun yola çıktığı tema, kötü yönetişimin küreselleşmenin pek çok potansiyel yararını ortadan kaldıracığı ve güçlü sosyal kurumların yokluğunda küreselleşmenin sosyal maliyetinin daha da ağırlaşacağı varsayımdır. Yönetişimin temel öğeleri konusundaki çalışmalarıyla ILO bu alanda öncü kuruluş konumundadır. ILO'nun yaklaşımında yönetişimin temel öğesini, hükümetlerle işçi ve işveren kuruluşları arasında oluşturulacak ortaklıklar oluşturmaktadır.

Çalışma standartları

Yönetim Kurulu, 1998 tarihli Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar konulu ILO Bildirgesi ile İzleme Belgesini, yedi bağımsız uzman-danışman tarafından hazırlanan bir giriş yazısı temelinde değerlendirdi. Bu alandaki raporlar, ILO'nun sendikalaşma ve toplu sözleşme özgürlüğü, zorla çalıştırma, çocuk işçiliği ve istihdam ve mesleklerde ayrımcılıkla ilgili sözleşmelerinden birini ya da daha fazlasını henüz onaylamamış ülkelerde bugünkü durumu anlatmaktadır.

Yönetim Kurulu donörler topluluğuna ILO'nun teknik işbirliği çalışmalarını desteklemek üzere bütçe dışı önemli ve kalıcı destek sağlaması çağrısında bulundu. Söz konusu destek, temel sözleşmeleri henüz onaylamayan ülkelerdeki

hükümet, işçi ve işveren kesimlerinin bu yöndeki taleplerini karşılamak üzere gerekmektedir.

ILO'nun Sendikal Özgürlükler Komitesi tarafından hazırlanıp Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen raporunda, Belarus, Çin, Kolombiya, Etiyopya, Guatemala ve Venezuela sendikalaşma özgürlüğü ve sendikal hakların ciddi biçimde ihlal edildiği ülkeler olarak zikredilmektedir.

Yönetim Kurulu, Uluslararası Çalışma Ofisi'nin yürütme organıdır (Ofis ise örgütün sekretaryası konumundadır). Yönetim Kurulu, Mart, Haziran ve Kasım aylarında olmak üzere yılda üç kez toplanmaktadır. Kurul ILO politikalarını belirlemekte, Uluslararası Çalışma Konferansının gündemini hazırlamakta, Konferansa sunulmak üzere kuruluşun taslak programını ve bütçesini kabul etmekte ve Genel Müdürü seçmektedir.

Yönetim Kurulunda 56 unvanlı üye (hükümetleri temsilen 28, işçi ve işveren kesimlerini temsil etmek üzere ise her birinden 14 üye). Unvanlı üyeliklerden 10'u, daimi olarak sanayi açısından önemli 10 ülkeye aittir (ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Brezilya, Çin, Fransa, Hindistan, İtalya, Japonya ve Rusya Federasyonu). Hükümetleri temsil eden diğer üyeler ise her üç yılda bir Konferans tarafından seçilmektedir.

2003 Yılı Küresel İstihdam Eğilimleriyle ilgili yeni ILO Raporu: Dünyada işsizlik oranı artmaya devam ediyor; işsiz sayısı 180 milyona ulaştı *New ILO Report on Global Employment Trends 2003:* *World unemployment rate continues to rise, reaching a new high of 180 Million*

ILO tarafından 24 Ocak'ta Cenevre'de yayınlanan "Küresel İstihdam Eğilimleri"¹ başlıklı yeni bir rapora göre dünya ekonomisini iki yıldır etkileyen durgunluk sonucunda işsiz sayısı daha önce görülmemiş düzeye ulaştı ve bu yıl istihdamda herhangi bir gelişme ihtimali bulunmuyor.

ILO Genel Müdürü Juan Somavia "dünyadaki istihdam durumunun dramatik biçimde kötüye gittiğini" belirttikten sonra şöyle devam etti: "On milyonlarca kişi işsizlerin ya da çok düşük ücretten çalışanların saflarına katılırken, ekonomide canlanma olup olmayacağı konusundaki belirsizlikler, bu eğilimin 2003 yılında tersine dönme ihtimalini çok düşürmektedir."

ILO'nun yayınlanan bu yeni çalışmasında yaptığı tahminlere göre tüm dünyadaki işsiz sayısı 2000 yılından bu yana 20 milyon artış göstermiş ve geçtiğimiz yılın sonunda toplam işsiz sayısı 180 milyona ulaşmıştır. Gene aynı rapora göre, işgücü piyasalarındaki zayıflıklar yüzünden "çalışan yoksulların" sayısında 1990'larda sağlanan azalma eğilimi de tersine dönmüştür.

Bu durumdan özellikle olumsuz biçimde etkilenenlerin başında kadınlar ve gençler gelmektedir. Rapora göre özellikle kadınların ve gençlerin çalıştıkları işler ekonomik şoklardan etkilenmektedir. Dahası, iş bulabilme amacıyla enformel sektöre yönelen işsizler de, bu sektörün işsizlik sigortası ve sosyal güvenlik kapsamının hemen hemen bütünüyle dışında kalması nedeniyle belirsizliklerle karşı karşıyadır.

Somavia'ya göre, "Dünya istihdamındaki bu olumsuz

gelişmeler, özellikle ekonomik canlanmanın zayıf kalması ya da gecikmesi rahatsız edici bir tablo ortaya koymaktadır. Bugünkü eğilimlerin sürmesi halinde işsizlerin ve çok düşük ücretle çalışmak zorunda kalanların sayısı çarpıcı biçimde artacaktır. Küresel ölçekte çok yönlü bir ekonomik durgunluk, dünyanın geniş kesimlerinde toplumsal ve siyasal istikrar açısından son derece olumsuz sonuçlar yaratabilir."

Raporda yer verilen belli başlı bulgular arasında şunlar yer almaktadır:

- 2002 yılı sonunda, çok düşük ücretten çalışanlar ya da günde 1 dolardan az kazananların sayısı yine artarak 1998 yılındaki görülen 550 milyonluk düzeye tekrar ulaşmıştır.
- Ekonomideki küresel durgunluk ve 11 Eylül'le birlikte meydana gelen gelişmeler tüm dünyadaki işsizliği artırırken, bu durumdan en olumsuz biçimde Latin Amerika ve Karayip ülkeleri etkilenmiştir. Bu ülkelerde işsizlik oranı yüzde 10'a kadar yükselmiştir.
- İşgücü piyasasına yeni katılanlara iş sağlayabilmek, işsizliği ve yoksulluk sınırı ücretinde çalışanların sayısını azaltabilmek ve BM'nin 2015 yılına dek aşırı yoksulluğu yarı yarıya azaltma hedefine ulaşabilmek için önümüzdeki on yıl içinde en azından bir milyar yeni iş yaratılması gerekmektedir.

Somavia "işsizlikle ilgili rakamların, büyük ölçüde, herhangi bir sosyal güvenlik sistemi kapsamındaki işsizleri kapsadığını" belirtti: "Tüm dünyada rekor düzeylere varan rakamlar zaten endişe vericidir; ancak

daha da ürkütücü olan, yoksulluk sınırında ücretler ile geçinmenin giderek güçleştiği gelişmekte olan ülkelerin enformel sektöründe kötüleşen koşullardır.”

Ekonomideki olası gelişmeler ve bölgesel eğilimler

İşsizliğin artması, enformasyon ve iletişim teknolojisindeki (EİT) yapay gelişmelerin 2001 yılı baharında patlamasının hemen ardından gelen ekonomik durgunlukla birlikte ortaya çıkmıştır. New York ve Washington’u hedef alan 11 Eylül saldırılarının ardından yaşanan şoklar ekonomik durgunluğu daha da derinleştirmiştir. Sanayileşmiş ülkelerde büyümenin yavaşlaması sonucunda gelişmekte olan ülkelerin ihracata dönük sanayilerinde iş kayıpları ortaya çıkmıştır. Bu durumdan en olumsuz etkilenen sektörler, çok sayıda kadının çalıştığı, hazır giyim sanayii gibi emek yoğun ve ihracata dönük sektörlerdir.

Ayrıca, yatırımcıların içine düştükleri güvensizlik ortamı, belirli bölgelerdeki ülkelerin finansal kırılganlığını acımasızca ortaya koymuş, patlak veren krizler sonucunda pek çok kişi işini yitirmiştir. Örneğin Arjantin’de işsizlik oranı 2002 yılında yüzde 20’nin üzerine çıkmış, bu durum komşu ülkeleri de etkilemiştir. Bu arada silahlı çatışmalar ve şiddet, Kolombiya ve Nepal gibi birbirinden çok uzak ülkelerde işsizlik ve yoksulluğun daha da derinleşmesine neden olmuştur. Orta Doğu’da, Batı Şeria ve Gazze Şeridinde işsizlik artarken, İsrail’de ekonomik durgunluk sürmüştür.

Sanayileşmiş ülkelerdeki istihdam artışı 2000 ile 2002 yılları arasında azalmıştır. Bu genel eğilime istisna oluşturan İtalya ve Yeni Zelanda’da ise istihdam artışı 2001 yılında da sürmüş, ancak bu artış ancak düşük üretkenlik pahasına sağlanabilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde sanayileşmiş ülkelerde işsizlik kararlı biçimde artmaktadır. Bu ülkelerde işsizlik oranı 2000 yılında yüzde 6.1 iken 2002 yılında yüzde 6.9’a çıkmıştır. Avrupa Birliği ülkelerinde ise işsizlik 2000’den 2001’e yüzde 7.8’den yüzde 7.4’e düşmüş, ancak 2002 yılında yeniden artarak yüzde 7.6’ya ulaşmıştır. Bu arada Kuzey Amerika’da işsizlik oranı 2001 ve 2002 yıllarında hızla artarak ABD’de yüzde 4.8’den yüzde 5.6’ya, Kanada’da da yüzde 7.2’den yüzde 7.6’ya çıkmıştır².

2001 yılında ortaya çıkan küresel ekonomik durgunluk Latin Amerika ve Karayipler’deki birçok ülkede işsizlik oranlarının rekor düzeylere çıkmasına yol açmıştır. Ekonomik büyümenin yavaşlayıp durması sonucunda bu bölgedeki hemen hemen her ülkede işsiz sayısı artmış, işgücü piyasasına giren kişi sayısındaki azalmaya rağmen 2001-2002 yıllarında işsizlik oranı hemen hemen yüzde 10’a çıkmıştır. Bölge ülkelerindeki gençler arasındaki işsizlik oranı 1997 yılında yüzde 12 iken 2001 yılında yüzde 16’ya çıkmış, genç nüfusun bulabildiği işlerin büyük çoğunluğu enformel sektörde olmuştur.

EİT yapay gelişmelerinden en olumsuz etkilenen bölge Asya olmuş, bu bölge ülkelerinin sanayileşmiş ülkelere yönelik ihracatı azalmıştır. Çocuk işçiliği ve insan ticareti bölge için belli başlı sorunlardan biri olmaya devam etmektedir. Güneydoğu Asya, 1997-98 mali krizinin etkilerini tam atlatmak üzereyken bu kez 2001 durgunluğuyla karşı karşıya gelmiştir. Bölgede yüzde 6’dan (2000) yüzde 6.8’e çıkan (2001) işsizlik oranının 2002 yılında biraz azalarak yüzde 6.5’e indiği tahmin edilmektedir. Tek tek ülkelerdeki durum ise birbirinden önemli farklılıklar göstermektedir. Dış ticarete bağımlılıkları hayli fazla olan Endonezya, Malezya, Filipinler, Singapur ve Tayland küresel ekonomik eğilimler dolayısıyla çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Buna karşılık Kamboçya, Lao DHC ve Viet Nam, sanayileşmiş ülke piyasalarına daha kolay girebilmeleri ya da tarım kesiminde gerçekleştirdikleri reformlar sayesinde yüksek büyüme hızlarını korumuşlardır.

Ekonomik hasıla artışının yavaşlaması ve işsizliğin artması açısından Doğu Asya da son iki yılda olumsuz gelişmelerle karşılaşmıştır. Bu bölge ülkelerinde işsizlik oranı 2000 yılında yüzde 3.2 iken 2001 yılında yüzde 3.6’ya, 2002 yılında da yüzde 4’e çıkmıştır. Çin’de kentsel alanlardaki işsizlik oranı için verilen resmi rakam (2001 yılı) yüzde 3.6 iken, yapılan son tahminler, özellikle tarım kesimindeki eksik istihdam ve kamu kesimindeki gereksiz istihdam şişkinliğine son verilmesi sonucunda bu oranın bundan çok daha yüksek, örneğin yüzde 7.5 olabileceğine işaret etmektedir.

Güney Asya ekonomileri 2001-2002 döneminin küresel ekonomik sorunları karşısında daha dirençli çıkmışlardır. Ne var ki, güvenlikle ilgili endişeler, olumsuz hava koşulları, ihracatta azalma ve turizm gelirlerinin düşmesi

istihdamda kimi olumsuzluklar yaratmıştır. Böylece, işsizlerle birlikte düşük ücret ile çalışanların sayısı artmıştır. Bir bütün olarak alındığında bu bölgedeki işsizlik oranı 1995'te yüzde 2.9 iken 2002 yılında yüzde 3.5'e çıkmıştır. Bölge ülkelerinden Pakistan'da ise işsizlik oranı son yıllarda yüzde 8'e kadar çıkmıştır. 2001 ve 2002 yıllarında görülen olumsuz istihdam koşulları, işsizlik oranlarında bariz bir artış yerine, enformel ekonomide çok düşük ücretler karşılığı ve olumsuz koşullarda çalışan insan sayısının artmasına yol açmıştır.

Kişi başına alındığında yüzde 1'in altında kalsa bile Sahra Güneyi Afrika ülkeleri ekonomik büyüme hızlarını aşağı yukarı aynı çizgide tutabilmişlerdir. Açık işsizlik oranı 2000 yılında yüzde 13.7 iken 2002 yılında yüzde 14.4 olmuştur. Ancak, giderek artan gıda krizi nedeniyle 2002 yılı rakamının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu bölgede çocuk işçiliği ve silahlı çatışmalar yüzünden iş kaybı gibi sorunların yanısıra baş gösteren bir diğer sorun da bölge açısından çok gerek duyulan insan gücünün yitirilmesi anlamına gelen beyin göçüdür. İnsan gücünü olumsuz etkileyen bir başka etmen de sağlık, özellikle HIV/AIDS'tir. Örneğin, Tanzanya'da yakınlarda yapılan bir araştırmaya göre, 20 ile 35 yaşları arasındaki kişilerin ölümü ya da hastalığı nedeniyle ortaya çıkan işgücü açığını giderek daha fazla sayıda 10-19 yaşlarındaki çocuklar ve suçlular doldurmaktadır. Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin ekonomileri son 2 yıl içinde hayli olumsuz gelişmelere tanık olmuştur.

Bu bölgede GSYH artış hızı 2000 yılında yüzde 6 iken 2001 yılında yüzde 1.5'e inmiştir. Kamu sektöründeki istihdamın işten çıkarmalar ve başka biçimlerde azaltılması işsizliği artırmış, işsizlik oranı kimi ülkelerde çift haneli rakamlara çıkmıştır. Gençler arasındaki işsizlik ise, Suriye, Cezayir, Bahreyn ve Fas gibi ülkelerde özellikle rahatsız edici boyutlardadır. Ayrıca, Körfez ülkeleri artık yabancı ülkelere gelenlerin yerine kendi ülkelerinden işçileri işe yerleştirmektedir. Bu da, söz konusu bölgeye işçi gönderen ülkelerdeki istihdam ve işçi dövizleri açısından önemli sonuçlara yol açabilecektir.

Geçiş sürecini yaşayan ekonomilerde işsizlik oranı 2000 yılında yüzde 13.5 iken 2001 yılında 12.6'ya inmiş, ancak şimdi yeniden yükselmeye başlamıştır. Bu ülkelerin 2000 ve 2001 yılında yaşadıkları ekonomik canlanmaya

ve yüksek büyüme hızlarına karşın işsizlik oranı 2002 yılında yeniden yüzde 13.5'lik bir düzeye yükselmiştir. Bunun başlıca nedeni, uluslararası rekabet güçlerini korumak isteyen firmaların emek yoğun teknolojilere ve işçi şişkinliğine son vermek amacıyla işçi çıkarmalarıdır. Bu arada hükümetler de kamu kesimindeki istihdamı sınırlandırmaktadırlar. AB üyeliği beklentisiyle yapısal değişim süreçlerinin hızlandırılması da aday ülkelerde işsizliği artırıcı bir diğer etmendir.

İstihdam konusunda gelecek, belirsizliklerle dolu

2010 yılına gelindiğinde tüm dünyadaki toplam işgücünün hemen hemen yüzde 60'ı Asya'da olacak, tek başına Çin, dünya işgücünün dörtte birini ülkesinde barındıracaktır. Gelişmekte olan diğer bölgeler (Sahra Güneyi Afrika, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Latin Amerika ve Karayipler) ise 2010 yılına gelindiğinde toplam işgücü içinde bugüne göre daha fazla pay sahibi olacaklardır. Buna karşılık sanayileşmiş ülkelerle geçiş sürecini yaşayan ülkelerin toplam işgücü içindeki payları 2010 yılına gelindiğinde bugüne göre 1/5 oranında azalmış olacaktır. Bu durumda 2010 yılına kadar en fazla yeni işin yüzde 60 ile Asya'da ve yüzde 15 ile Sahra Güneyi Afrika'da yaratılması gerekmektedir.

Somavia bu konuda şöyle söylemiştir:

“Eğer bu yeni işler yoksulluğun hafifletilmesine katkıda bulunacaksa, bunların üretken ve insana yakışır koşullarda yapılan işler olması gerekir. Gerekli olan, hem hızlı ekonomik büyümeyi, hem de insana yakışır ve üretken iş imkanlarını sağlayacak politikalardır.”

Rapora göre, birçok ülkenin bugünkü kırılma durumu göz önüne alındığında, işsizlik ve yoksulluğun artması hükümetlerin bütçe hedeflerini ciddi biçimde sınırlandıracaktır. Dolayısıyla, genel politikaları belirleyenlerin ekonomik canlanmayı güvence altına alıp yaygınlaştıracak, daha hızlı büyümenin yeni iş imkanlarına dönüşmesini sağlayacak, işsizliğin ve yoksulluğun azaltılıp istihdamın yeniden genişlemesine uygun önlemler üzerinde durmaları gerekmektedir.

Bu bağlamda öncelikle gereken, büyümeyi yeniden ateşleyip istihdam yoğun yatırımları sağlayacak, “iş yaratan” mali ve diğer önlemlerin alınmasıdır. Bu

önlemlere, özel sektörün istihdam yaratıcı girişim ve yatırımlarına uygulanacak teşvikler eşlik etmelidir.

İkincisi, politikaları belirleyenlerin, gelişmekte olan ülkelerle toplumun en yoksul kesimlerinin dış şoklara karşı direncini artıracak önlemler üzerinde durmaları gerekir. Sosyal güvenlik ağları dahil olmak üzere aktif işgücü piyasası politikaları, küreselleşmiş dünyada ekonomik belirsizlik ve güvensizliği azaltmak açısından zorunludur. Ayrıca, geliştirilen kalkınma stratejilerinin hedefleri arasında, üretimin yapısını, dış gelişmeler karşısındaki kırılganlığı azaltacak şekilde çeşitlendirmek, sanayileşmiş ülkelerin imalat sanayii ürünlerinin ithaline koydukları gümrük duvarlarını indirmek, mal ihracında yaşanan dalgalanmaların olumsuz etkilerini sınırlandırmak ve zengin ülkelerin kendi tarım sektörlerine yönelik korumacı politikalarını hafifletmek yer almalıdır. Bu arada, ulaşım, enerji ve iletişim altyapılarının da güçlendirilmesi gerekmektedir.

Üçüncüsü, ülkeler, erkek ve kadınların özgürlük, güvenlik

Huzursuzluklar ve ekonomik gerileme sonucunda dünya turizm sektöründe milyonlarca iş yitirildi

Yeni ILO raporuna göre 2001 yılı Eylül ayından bu yana sektördeki her 12 işten biri yitirildi

Travel woes and economic downturn cost millions of jobs in world tourism
One in 12 jobs lost since September 2001, says new ILO report

Siyasi çalkantılar, küresel ekonomik durgunluk ve birçok turist adayında giderek artan huzursuzluk sonucunda dünya turizm sektöründe milyonlarca iş kaybı meydana geldi. ILO tarafından Ocak ayında yayınlanan yeni bir rapora* göre bu durumun 2005 yılından önce düzelmesi mümkün görünmemektedir.

ILO tarafından hazırlanan “2001-2002 Krizinin Otelcilik ve Turizm Sektörüne Etkileri” başlıklı raporda belirtildiğine göre 2001 ve 2002 yıllarında turizmle ilgili işletmelerde 6.6 milyon iş kaybı gerçekleşmiş, başka bir deyişle bu sektördeki her 12 çalışandan biri işini yitirmiştir.

ILO Genel Müdürü Juan Somavia'ya göre “turizm sektöründe 2002 yılında beklenen canlanma gerçekleşmemiştir. Bir süredir yıllık yüzde 4 oranında

ve insan onuru çerçevesinde üretken işler bulabilmelerine yardımcı olacak “yoksuldan yana” politikalar izlemelidir. Bu ise, küçük ve orta boy işletmelerin desteklenmesini ve bu işletmelerin formel ekonomiye entegrasyonunu, ayrıca eğitim ve sağlığa yatırım yapılarak işgücünün üretken biçimde çalışabileceği koşulların yaratılmasını gerektirir. Dahası, örgütlenme hakkına konulan sınırlamaların kaldırılması, ayrımcılığın ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması, yoksulların ekonomik, toplumsal ve siyasal açılardan güçlendirilmeleri için atılması gereken vazgeçilmez adımlardır. Somavia son olarak şunları söylemiştir: “Giderek büyüyen bu istihdam krizinin önüne ancak iş yaratılması ve yoksullardan yana politikalarla geçebiliriz ve böylece insana yakışır işi ekonomik ve sosyal politikaların tam merkezine yerleştirebiliriz.”

¹ “Global Employment Trends” (Küresel İstihdam Eğilimleri), Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre, 2003, ISBN 92-2113360-5.

² 2002 için verilen bütün rakamlar tahminidir.

büyüyen sektör, önceki yıl meydana gelen durgunluk yüzünden iş kayıplarına uğramış, 2003 yılında da durumun düzeleceğine ilişkin herhangi bir belirti ortaya çıkmamıştır.”

Turizmin karşılaştığı sorunlar birçok ülkede olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Ancak bu arada Çin, Hırvatistan, Kıbrıs, Slovenya, Türkiye ve Viet Nam gibi, gelen yabancı turist sayısında artış olduğunu bildiren ülkeler de vardır. Büyük olasılıkla, bu gelenler, tatillerinde uzun seyahatlere çıkmak yerine yakın yerleri tercih eden ve komşu ülkelere gelen turistlerdir.

Sonuçta, bu kesimden yetkililer, 2003 yılında seyahat ve turizm sektöründe sınırlı bir canlanma gerçekleşse bile, bunun yeni iş yaratma anlamındaki etkilerinin çok sınırlı kalacağını belirtmektedirler. Bu durumda, ILO

tahminlerine göre, gerilemenin başladığı tarihten bu yana sektörde meydana gelen iş kayıplarının 6.4 milyona ulaşacaktır.

ILO raporunda belirtildiğine göre, sektörün canlanması önündeki engeller arasında, turistlere karşı 2002 yılında Bali ve Kenya'da görülen türde saldırıların yinelenebileceğine ilişkin korkular, bu arada gerek Ortadoğu gerekse başka bölgelerdeki siyasal gelişmeler, değişen tercihler ve küresel ekonominin en son durumu yer almaktadır.

Rapora göre otelcilik ve turizm sektörü, 2001 yılı başlarında ortaya çıkan genel ekonomik durgunluk ile ABD'yi hedef alan 11 Eylül saldırılarının ardından yayılan şok dalgalarının ortaklaşa yarattığı olumsuz sonuçları yaşamaktadır. Ekonomik durgunluk, yılda ortalama yüzde 4.5 oranında büyüyen bu sektörde büyüme hızını zaten yüzde 4'ün altına indirmişken, 2001 yılı ve sonrasında ortaya çıkan durum sektörde bu kez -1 ile -5 arasında değişen gerilemeler yaratmıştır.

2001 yılında sınır ötesi turizm gelirleri sabit ABD doları fiyatlar üzerinden yüzde 5.1 azalmış, tüm dünyada bir ülkeden diğerine giden uluslararası turist sayısı da yüzde 0.6'lık bir düşüş göstermiştir. Bu alanda en büyük gerileme, Ortadoğu ile Kuzey Amerika başta olmak üzere Amerika kıtasında görülmüştür. Kuzey Amerika'ya gelen turist sayısı 2001 yılında yüzde 6.8 azalmıştır. Ancak, 2001 yılının son dört ayı, 2000 yılının son dört ayı ile karşılaştırıldığında bu azalma yüzde 22.6 gibi büyük bir orana ulaşmaktadır.

Turizm alanındaki yeni gelişmeler, turistlerin artık kendi ülkelerine daha yakın yerleri tercih etme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Uzmanların üzerinde anlaştıkları bir saptamaya göre, "deniz, kum ve güneş" türü kalıplarla özellikle insanların çok uzaklardaki bambaşka yerleri görme eğilimleri muhtemelen gerilemektedir. Juan Somavia, uzun mesafeli turistik gezilerdeki bu gerilemenin, gelişmekte olan ülkeler açısından özellikle sorun yaratacağını belirtmiştir. Örneğin, Bali adası, terörist saldırı sonrasında Japonya, Avustralya ve batı ülkelerinden gelen turist sayısında önemli bir azalmaya tanık olmuştur ve şimdi Bali bu kaybını Singapur ve Malezya gibi ülkelere bütçesi sınırlı turist çekerek ve Java'dan gelecek yerli turist sayısını artırarak kapatmaya çalışmaktadır.

Raporda belirtildiğine göre 11 Eylül olayından turizm açısından en fazla etkilenen ülkelerin başında ABD

gelmektedir. Bu ülkeye gelen yabancı turist sayısı, iki yılın aynı dönemleri karşılaştırıldığında yüzde 30'dan fazla azalmıştır. Toplam gezi harcamaları 2001 yılında yüzde 5.8 azalmıştır. 2002 yılında ABD içinde yapılan gezilerde gerçekleştirilen tüketici harcamaları açısından da herhangi bir canlanma görülmemektedir (yüzde -0.4). ABD'de genel gezi harcamalarının 2003 yılında yüzde 5 artarak 555.6 milyon dolara ulaşacağı tahmin edilmekle birlikte, bu rakam gene de 2000 yılı rakamının altındadır.

Bu sektördeki istihdam, 2001 yılında tek başına ABD'de yüzde 5.8 oranında azalmış, toplam iş kayıpları tahminen 1.1 milyonu bulmuştur. ABD'nin büyük kent yerleşimlerinde 2002 yılı için tahmin edilen toplam 760 bin iş kaybının üçte ikisinin seyahat, turizm ve ilgili sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında ABD'nin yakınındaki ülkeler de daha az turist çekmiştir. Kayıplar şöyledir: Kanada -19, Küba -26, Dominik Cumhuriyeti -25, Meksika -24 ve Jamaika -20.

Avrupa'da ABD kaynaklı fazla sayıda turist bekleyen ülkeler 2001 yılında uluslararası turizmde ciddi azalmalarla karşılaşmışlardır. Avrupa ülkeleri ile ilgili gerilemeler şöyledir: İngiltere -12, Almanya -17, İsviçre -16, İtalya -11 ve Avusturya -9. Avrupa ülkeleri dışında Filipinler (-25) ve Avustralya (-21) da ciddi kayıplara uğramışlardır.

2001 yılında turizm ve turist sayısı açısından kayba uğrayan diğer ülkeler, haklı ya da haksız, 11 Eylül olayı ile bağlantılı ya da bağlantısız biçimde güvenlik açısından riskli görülen ülkeler olmuştur. Bunların arasında Mısır (-16), Nepal (-22) ve Sri Lanka (-16) yer almaktadır. Bu arada Fas'ta turizm sektörü Ocak 2001 ile karşılaştırıldığında Ocak 2002'de yüzde 43 oranında gelir kaybına uğramıştır.

2001 yılını turizm açısından kârlı kapatan çok az sayıda ülke vardır. Bu ülkelerin büyük bölümü Güney Avrupa'dadır. Söz konusu bölge 2001 yılında önceki yıllara göre daha fazla sayıda turist almıştır. Bu durumun muhtemel nedeni, Avrupalı turistlerin uzun yolculuklar yerine yakınlardaki bu ülkeleri tercih etmeleridir. Sonuçta 2001 yılını gelen turist sayısı açısından olumlu kapatan ülkeler arasında Türkiye (+12), Hırvatistan (+12), Slovenya (+11), İspanya (+3), Yunanistan (+2) ve Kıbrıs (+1) yer almaktadır.

Kazançlı çıkan bir başka ülke de Çin'dir. Çin, gerek iç gerekse yabancı turist sayısındaki artış açısından büyük bir artışa tanık olmuştur. Ülkenin turizm gelirlerinde son dönemde kaydedilen artış hızı yıllık ortalama yüzde 12.7 düzeyindedir ki, bu rakam ortalama yüzde 7.4 olan GSYH artış hızının çok üzerindedir.

* Dirk Belau, "The impact of the 2001-2002 crisis on the hotel and tourism industry," (2001-2002 krizinin otelcilik ve turizm sektörü üzerindeki etkileri), Uluslararası Çalışma Ofisi, Ocak 2003. Rapor ILO web sayfasından alınabilir:
<http://www.ilo.org/public/english/dialogue/sector/papers/tourism/impact.pdf>

Sosyal Diyalog Konusunun Değerlendirildiği Üç Taraflı Üst Düzey Konferans AB'ye Giriş Sürecindeki Ülkelerde İş Yasası

High-level Tripartite Conference to Assess Social Dialogue Labour Law in EU Accession Countries

AB adaylık sürecinde olan 13 ülke 28 Şubat'ta Malta'nın Valetta kentinde bir araya gelerek sosyal diyalog ve iş yasası konularında uluslararası bir toplantı gerçekleştirdi. Amaç, genişlemiş AB'ye giriş hazırlığı içindeki bu ülkelerde ekonomik ve sosyal görevlerin nasıl yerine getirilebileceğinin tartışılmasıydı.

Resmi başlığı "AB'ye Giriş Sürecinde Olan Ülkelerde Sosyal Diyalog ve İş Yasası Reformları ile ilgili Üç Taraflı Üst Düzey Konferans" olan bu toplantı 28 Şubat ile 1 Mart tarihleri arasında ILO ile Malta Hükümeti tarafından düzenlendi. Konferansta hükümetleri, işçileri ve işverenleri temsil eden delegeler bir araya geldiler. Katılan ülkeler ise şunlardı: Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya ve Türkiye.

Toplantıda açılış konuşmalarını Malta Başbakan Yardımcısı ve Sosyal Politikalar Bakanı Lawrence Gonzi, ILO Sosyal Diyalog Bölümü Direktörü Genel Müdür Yardımcısı Sally Paxton ve AB dönem başkanlığını yapan Yunanistan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Eleftherios Giolas yaptılar. Avrupa Sanayi ve İşveren Konfederasyonları Birliği (UNICE) ve Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) toplantıya katılan delegelere görüşlerini açıkladılar.

ILO'dan Paxton'a göre Konferansın başlıca amacı 13 ülkenin "sosyal diyalog açısından hangi durumda olduğunun belirlenmesini ve özellikle iş yasası reformu

söz konusu olduğunda bu 13 ülkeyi bekleyen ekonomik ve sosyal görevlerin yerine getirilmesinde sosyal diyalogun ne gibi katkıları olabileceğini" belirlemektir. Paxton sözlerine şöyle devam etti:

"Özellikle eski Doğu Bloğu ülkelerinde son derece kapsamlı, başka dönemlerde bir yüzyıl alabilecekken 10 yıllık bir zaman dilimine sıkışan ekonomik ve kurumsal reformlar gerçekleştirilmiştir. AB'ye aday ülkelerde işgücü piyasasıyla ilgili reformlar yasalar yoluyla büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ancak, işyeri bazındaki reformlar için henüz yapacak daha çok şey vardır ve bunlar işletme, sektör ve ulusal düzeylerdeki sosyal diyalog ve pazarlıklarla etkili biçimde ele alınabilir. Bizim buradaki görevimiz, inandırıcı bir sosyal diyalog ve işçi-işveren ilişkileri için uygun bir ortam yaratılmasına ve böylece bütün aday ülkelerin genişlemiş bir AB'ye kendi katkılarını yaparken aynı zamanda bunun nimetlerinden yararlanabilmelerine katkıda bulunmaktır."

Adaylık sürecindeki 13 ülkeden 10'u için bu süreç sona ermek üzeredir. Bu gerçek gözetildiğinde, Konferans, aday ülkelerin sosyal diyalog ve iş yasası reformu alanlarında yapılması gerekenleri gündeme almaları açısından uygun bir vesile oluşturdu.

ILO'ya göre aday ülkelerdeki genel ekonomik ve sosyal durum bugün için yeterince tatmin edici olmaktan uzaktır. Bununla birlikte, son dönemlerdeki gelişmeler umut vericidir. Örneğin, bu ülkelerdeki ekonomik büyüme hızı 1995-2000 döneminde yüzde 4.7'lik bir ortalama yakalamıştır (AB'de ise bu hız yüzde 2.7'dir).

ILO'nun açıklamasına göre Orta ve Doğu Avrupa'daki 10 ülkede sanayi kesimindeki emek üretkenliği 1995-2000 döneminde yılda ortalama yüzde 5.9 oranında artmıştır. Bu dikkat çekici performansın en büyük nedeni, verimlilik artışına önem veren yapısal reformlardır.

İşsizlik oranı aday ülkelerden altısında hala yüksektir (Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya ve Slovakya ortalaması olarak yüzde 10). Diğer yedi aday ülkede ise bu oran daha düşüktür (Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Macaristan, Malta, Romanya, Slovenya ve Türkiye ortalaması olarak yüzde 6.2). Toplam işsizlik içinde uzun süreli (12 ay ya da daha uzun) işsizliğin payı, Orta ve Doğu Avrupa'daki 10 ülkede 2000 yılı ortalaması olarak yüzde 48.3'tür ki, bu AB-15 ortalamasına yakın bir paydır.

Rapora göre Orta ve Doğu Avrupa'daki 10 ülkede gerçek ücretler 1995-2000 döneminde yılda ortalama yüzde 3.9'luk istikrarlı bir artış göstermiştir. Ne var ki, ücret düzeyleri AB ile karşılaştırıldığında çok düşüktür. Örneğin, 2000 yılı için bakıldığında bu ülkelerde sanayi kesimindeki ortalama ücretler (imalat sanayiinde saat başı yaklaşık 3 dolar), Almanya'dakinin yüzde 10'undan bile daha azdır (saat başı 32 dolar).

Paxton sözlerini şöyle tamamlamıştır: "Avrupa Birliği'ne tam entegrasyon, aday ülkelerdeki hükümetlerin ve sosyal tarafların sosyal diyalog, işçi-işveren ilişkileri, bu alandaki kurumlar ve mekanizmalar gibi konuları ciddi biçimde ele almalarını ve gerektiğinde bu alanlarda durumun halen AB üyesi ülkelerdeki düzeye gelmesini sağlayacak değişiklikleri yapmalarını gerektirmektedir."

Ticaret sektöründe tüm dünyada yeni işler ortaya çıkıyor

ILO reports continuous job growth in commerce worldwide

Mart ayında yayınlanan yeni bir ILO raporunda* belirtildiğine göre, sanayi kesimindeki duraklamaya karşın, toptan ve perakende ticaret sektöründe istihdam, teknolojik gelişme, tüketici talebi ve ticari serbestleştirme sayesinde genişleme devam ediyor.

Birleşmeler ve şirket satın almalarında genellikle işletmeye ilişkin kaygılardan kaynaklanmakta, istihdam ve çalışma yaşamına ilişkin konular pek gündeme gelmemektedir. Ancak, rapora göre, sanayi kesimindeki birleşmeler ve satın almalar istihdam açısından genellikle olumsuz sonuçlar yaratırken ticaret sektöründeki birleşmeler işten çıkarmalara yol açmamıştır.

Bununla birlikte, birleşmelerin küçük ve orta boy işletmelerdeki istihdam üzerinde olumsuz etkiler yarattığı bir gerçektir. Çünkü küçük ve orta boy işletmeler, artık birleşip daha da güçlü hale gelen rakipleriyle baş edemeyip piyasadan çekilme zorunluluğuyla karşılaşabilmektedirler. Küçük ve orta boy işletmeler bugün de ticaret sektöründe istihdam edilenlerin çoğunluğunu temsil etseler bile daha güçlü (genellikle çokuluslu) rakipleri karşısında giderek gerilemektedirler.

Hazırlanan rapor, 7-11 Nisan tarihlerinde yapılacak üç taraflı bir toplantıda ele alınacaktır. Toplantıda, şirket birleşmeleri ve diğer etmenlerin ticaret sektöründe istihdam ve çalışma koşulları üzerindeki etkileri değerlendirilecek, ticaret sektöründeki birleşme ve satın almaların istihdam açısından olumlu sonuçlar verdiği örneklerle ilgili deneyimler paylaşılacaktır.

Ticaret sektöründe son 20 yıla damgasını vuran birleşme ve yoğunlaşma eğilimi, kendini çeşitli örneklerle ortaya koymaktadır. Gelirleri açısından dünyadaki en büyük 500 şirket arasından 61 şirket, çoğu perakende ticaret alanında olmak üzere çokuluslu ticari kuruluşlardır. ABD'de Wal-Mart, The Gap, ve Toys'R Us; Almanya'da Metro group AG; Fransa'da Carrefour SA ve Pinault-Printemps ve Japon Ito-Yokado gibi büyük çokuluslu ya da ulusal perakende satış zincirleri bugün birçok sanayileşmiş ülkede en büyük ticari kuruluş durumundadır.

Ticari kuruluşların birleşmeleriyle ortaya çıkan piyasa değeri, 1999 yılında 2.3 trilyon doları buluyordu ve bu değer 24 bin kadar birleşme işlemine karşılık düşüyordu.

Ancak 2000 yılı başlarından bu yana, genel ekonomik durgunluk ve stok değerlerinin erimesi sonucunda hem birleşme işlem sayısında hem de değerinde azalma görüldü. Sonuçta, 2002 yılı Kasım ayına gelindiğinde küresel ölçekli birleşme ve satın almaların sayısı ve değerinde hızlı bir azalma görüldü (kimi tahminlere göre yüzde 50'den fazla). Böylece 2000 yılındaki yüksek düzeyden yeniden 1997 yılındaki düzeye geri dönmüş oluyordu.

Rapora göre, ticaret sektöründe birleşme ve satın almalar sonucunda ortaya çıkan konsolidasyon ve yoğunlaşmanın yol açtığı işten çıkarmalara karşın bu sektördeki büyüme ve istihdam yaratma potansiyeli diğer birçok sektöre göre daha fazladır. Örneğin, ABD'de perakende ticaret alanında istihdam 1997 yılında 21.9 milyon kişi iken bu sayının 2002 yılı Mart ayında 23.3 milyona çıktığı tahmin edilmektedir. Ticaret sektörü 1997 yılında toplam istihdam içinde önemli bir paya sahipti. Bu pay AB'de yüzde 16, ABD'de yüzde 18, Japonya'da ise yüzde 18 idi.

Ancak rapor bir uyarıda bulunmaktadır. Ticaret sektörü dünyada en hızlı büyüyen ve en fazla yeni iş imkanları yaratan sektörlerden biri olmasına karşın, bu sayede daha iyi yaşam ve çalışma koşullarına ulaşma yönündeki umutlar, bu kez karşıt yöndeki bir takım duyarlılıklarla törpülenmektedir. Bu endişeler, neredeyse tümüyle piyasa güçleri tarafından yönlendirilen küresel bir toplumsal düzenin şekillenmesine ilişkindir. Rapor, ticaret sektörünün bu çerçevedeki başta özellikleri arasında

kadın çalışan sayısının fazlalığına, çalışanların sık sık değişmesine, tam zamanlı ve sürekli işlerin ise giderek azalmasına dikkat çekmektedir.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde çokuluslu şirketlerin piyasaya girmesiyle yerel kuruluşlar devre dışı kalmaktadır. Örneğin, Tayland'da 1998 yılından bu yana 500 bin kadar perakende satış yapan ticari kuruluştan 200 bini dış kaynaklı rekabet nedeniyle sahneden çekilmek zorunda kalmıştır. Brezilya'da perakende satış alanındaki büyük kuruluşlar, piyasa paylarını artırmak ve maliyetlerini düşürmek amacıyla ulusal ve bölgesel satış zincirlerini satın almaktadırlar. Ülkedeki en büyük 7 satış zincirinden altısı yabancı sermayelidir.

Şirket birleşmeleri ve satın almaları bağlamında önemli bir konu da, işçilerin, istihdam ve çalışma koşullarını etkileyen temel değişiklikler konusunda bilgilendirilme ve görüşlerinin alınma hakkıdır. İşçiler, bu hakkın yasalarla tanındığı durumlarda bile fiilen uygulanmadığından yakınmaktadırlar. Oysa, raporun Hollanda ve kimi Kuzey ülkelerinden verdiği örnekler göre, çalışanların bilgilendirilmeleri ve görüşlerinin alınması, birleşme sonrasındaki yönetim-çalışan ilişkileri açısından olumlu bir ortamın yaratılmasına katkıda bulunabilmektedir.

* "Employment effects of mergers and acquisitions in commerce, report for discussion at the Tripartite Meeting on the Employment Effects of Mergers and Acquisitions in Commerce" (Ticari birleşme ve satın almaların istihdam üzerindeki etkileri, bu konuyla ilgili üç Taraflı Toplantıya sunulan tartışma raporu) Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre, 2003. ISBN 92-2-113518-7.

ILO, SARS nedeniyle yitirdiği Pekka Aro'yu saygıyla anıyor

ILO mourns the loss of colleague Mr. Pekka Aro, a victim of SARS

Tüm ILO çalışanları 6 Nisan'da Beijing'de SARS nedeniyle hayatını kaybeden Pekka Aro ile yas tutuyor. Aro ILO Genel Merkezi Cenevre'de Beceri, Bilgi ve İstihdam Edilebilirlik Programı direktörlüğünü yürütmekteydi. Üç hafta önce Çin İstihdam Forum'unu hazırlık çalışmaları için bölgeye giden Pekka Aro, 53 yaşındaydı ve geride eşini ve üç çocuğunu bıraktı. ILO Ankara Ofisi çalışanları ILO camiasının ve kederli ailesinin acısını paylaşmaktadır.

ILO staff around the world are mourning the death of our colleague Pekka Aro, who died in Beijing on April 6, a victim of SARS. Mr. Aro was the Director of the Infocus Programme on Skills, Knowledge and Employability, based in ILO Headquarters, Geneva. He had left for Asia 3 weeks earlier to prepare for the China Employment Forum. Mr. Aro, who was 53, is survived by his wife and three children. The ILO Office Ankara staff shares their grief and extends its sympathies to his family and friends.

ILO ANKARA'DAN HABERLER - NEWS FROM ILO ANKARA

9 Ocak 2003 tarihinde Genel-İş ve Public Services International, PSI'nın katkısıyla düzenlediği "Kamu Sektöründe İş Güvencesi'nin Geleceği" konulu seminerine ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe konuşmacı olarak katıldı.

1993 yılında ILO katkısı ile kurulan ve 1997'de ILO finansal desteğinin sona ermesinden sonra da etkinliklerini sürdüren Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi bünyesinde kurulan güreş takımı sporcuları 25 Ocak 2003 tarihinde ILO Ankara Ofisi'ni ziyaret etti. Bu ziyarette ILO Türkiye Temsilcisi Aslantepe 18-19 Ocak tarihlerinde düzenlenen Ankara Birinciliğinde dereceye giren sporculara ve yöneticilere ILO Ankara Ofisi'nin çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Memur Sendikaları Konfederasyonu Memur-Sen'nin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Ankara'da düzenlediği "Türkiye'de Çalışan Kadınların Sorunları Paneli"nde ILO Türkiye Temsilcisi Oturum Başkanıydı ve "Dünya ve Türkiye'de Kadın Haklarının Gelişimi" başlıklı bir konuşma yaptı.

TİSK, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Bursa Odalar Birliği tarafında Bursa'da düzenlenen UN Global Compact Seminerine ILO Genel Merkezi Cenevre'den Michael Urminsky ve ILO Türkiye Temsilcisi katıldılar. ILO Ankara Ofisi tarafından Türkçe çevirisi yeni yayımlanan "Çokuluslu Şirketler ve Sosyal Politika ile İlgili İlkeler Üçlü Bildirge"si toplantı katılımcılarına dağıtıldı.

IPEC'TEN HABERLER - NEWS FROM IPEC

29-30 Ocak 2003 tarihlerinde Diyarbakır'da "Sokakta Çalıştırılan Çocuklar" konulu eğitim semineri düzenlendi

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Diyarbakır Valiliği tarafından ortaklaşa olarak düzenlenen ve ILO-

ILO Ankara Director Ms. Gülay Aslantepe was a speaker at a seminar organized jointly by Public Services International, PSI and the Genel-İş union. The topic of this seminar held on 9 January 2003 was "The Future of Job Security in the Public Sector."

The members and trainers of the wrestling team organized by Greater Ankara Municipality Working Street Children Centre visited the ILO Ankara Office on 25 January 2003. The Working Street Children Centre was established in 1993 with ILO assistance and since 1997 is being run by the Municipality. During the visit of the young athletes who won medals in the Ankara Championship, ILO Ankara Director Ms. Aslantepe gave them information about the activities of the ILO Office.

The Civil Servant Employees Union Confederation Memur-Sen observed March 8 International Women's Day with a panel on "Problems of Working Women in Turkey," held in Ankara. Ms. Aslantepe moderated the panel and also presented a speech on "The Development of Women's Rights in the World and in Turkey."

The UN Global Compact Seminar in Bursa, organized by TİSK (Turkish Conferadation of Employer Associations), UNDP and Bursa Chamber of Commerce, was attended by Mr. Michael Urminsky of MCC, ILO Geneva and ILO Ankara Director. The newly published Turkish edition of "Tripartite Declaration of Principles Concerning Multinational Enterprises and Social Policy" was distributed at the seminar.

Training seminar on "Children Working on Streets" held in Diyarbakır on 29-30 January 2003

The training seminar was jointly organized by the GAP Regional Development Administration and Diyarbakır Governorship where the IPEC, UNICEF and the Joint

bir araştırma çalışması başlatıldı. Adı geçen projeler çerçevesinde çocuk, aile, eğitim kurumları, kamu ve sivil toplum kuruluşları ve toplum düzeyinde yaratılan değişiklikler derinlemesine incelenerek, sorunun çözümüne yönelik bir bütüncül yöntem rehberi hazırlanacak ve Mayıs 2003 sonunda yayınlanacak.

Toplumsal cinsiyet, eğitim ve çocuk işçiliği konulu bir araştırma çalışması başlatıldı

IPEC kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa yürütülen çalışan çocukların eğitim devamlılık ve başarılarının artırılmasına yönelik 9 ilde yürütülen projenin temel alındığı ve kız ve erkek çocukların çalışma hayatından çekilmeleri ve eğitime yönlendirilmeleri sürecinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bileşenlerin proje başarısına etkilerinin değerlendirileceği araştırmanın Haziran 2003'te yayınlanması planlanıyor.

Kırsal kesimde en kötü biçimdeki çocuk işçiliği araştırmasının taslak raporu hazırlandı

Adana ili Karataş ilçesinde pamuk tarımında gezici ve geçici mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların nicelik ve niteliksel bir değerlendirmesinin yapıldığı araştırma sonucunda oluşturulan taslak rapor geri bildirim için Cenevre'deki IPEC istatistik bürosuna iletildi. Yapılacak teknik değerlendirmeyi müteakip, araştırma sonuçlarının Mayıs 2003'te yayınlanması öngörülmüyor.

Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi İçin Zamana Bağlı Ulusal Eylem Programı dokümanı hazırlandı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışan Çocuklar Bölümü Başkanlığı ve ILO Türkiye Temsilciliği tarafından ortaklaşa hazırlanan doküman değerlendirilmek üzere 19 Şubat tarihinde ILO Genel Merkezi'ne sunuldu. Türkiye genelinde çocuk işçiliği sorunuyla ilgilenen tüm kurum ve kuruluşların hazırlık çalışmaları sırasında aktif

Governorate (Yalova Project). Under this survey, there will be an in-depth analysis of the impacts of projects on children, families, educational institutions, governmental and non-governmental organizations and society at large. The survey is expected to yield a project management guide that is due at the end of May 2003.

Survey on gender roles, education and child labour initiated

An IPEC survey had earlier been carried out in 9 provinces in cooperation with the Ministry of National Education to gather data about the relationship between school attendance and performance of children and their employment as child workers. The main findings of this survey, which will be published in June 2003, are expected to shed light on various factors, including gender roles which need to be considered in efforts to withdraw children from working life and reintegrate them to schools.

Draft report of the survey on worst forms of child labour in rural areas

A survey was conducted on children employed temporarily and seasonally in cotton farming in the Karataş District of Adana. The draft report of the survey giving quantitative and qualitative information on these children has been sent to the Statistics Bureau of IPEC in Geneva. Following its technical evaluation, the survey results are expected to be available in May 2003.

Time-Bound National Action Plan for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour

A document prepared jointly by the Child Labour Unit of the Ministry of Labour and Social Security and ILO Office, Ankara was submitted on February 19th to the ILO Headquarters for evaluation. All organizations and agencies in the field of child labour actively participated in producing this document, reflecting Turkey's commitment and determination in carrying out all efforts

olarak yer aldığı bu program dokümanı, Türkiye'nin bu sorunla mücadeledeki kararlılığını gösteren bir belge niteliği taşıyor. IPEC Genel Merkezi tarafından Cenevre'de değerlendirilecek doküman çerçevesinde gerçekleştirilecek bir dizi toplantı sonucunda son güncellemeler ve bütçeleme yapılacak. 11 yıllık IPEC Türkiye tecrübesi ışığında en kötü biçimdeki çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için zaman bağı eylem programının 2003 yılı sonbaharında fiilen başlaması öngörülüyor.

İzmir'de çalışan çocukların ailelerine yönelik düzenlenen istihdam garantili kurslar ilk mezunlarını verdi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ile ILO tarafından IPEC kapsamında ortaklaşa yürütülen "İzmir'de ayakkabı, oto tamir ve tekstil sektörlerinde en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi" projesinin ailelere gelir getirici etkinlikler bileşeni kapsamında konfeksiyon ve sayacılık sektörlerinde düzenlenen kursları başarıyla bitiren 30 aile bireyi diplomalarını aldılar ve işyerlerine yerleştirilmelerinin sevincini yaşadılar. ILO Türkiye Temsilcisi Gülay Aslantepe ve IPEC Ulusal Program Yöneticisi Nejat Kocabay diploma töreninde bulunarak bu sevinci paylaştılar.

Türkiye İş Kurumu Bakanlığı (İŞ-KUR) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik arasında yapılan protokol gereği tekstil konfeksiyon işçiliği alanında Tekstil Araştırma Geliştirme

to eliminate child labour. Following the evaluation of the document in IPEC Headquarters, Geneva, a series of meetings will be held to discuss changes, make necessary updates and formulate the budget. IPEC Turkey's 11 years of experience in eliminating child-labour has laid the foundation of the Time-Bound Programme, which is planned to be given start in the fall of 2003.

First graduates of employment-guaranteed courses for the families of working children in İzmir

The Labour Inspection Board of the Ministry of Labour and Social Security and ILO have launched a joint project for the elimination of the worst forms of child labour in footwear, auto repair and textile sectors in İzmir. A component of this project is implementing income-generating activities for the families of working children, including skill-building courses. 30 family members who completed courses in garment and leatherworks were very happy to receive their certificates and start their new jobs. The ILO Ankara Director Gülay Aslantepe and IPEC NPM Nejat Kocabay were present in İzmir during the ceremonies.

Under an article of a protocol signed by the Employment Agency of Turkey (İŞ-KUR) and the Ministry of Labour and Social Security, the Textiles Research and Development Foundation (TARGEV) and the Chamber

Diploma töreninden sonra kursiyerler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve ILO yetkilileri ile beraber resim çektirdiler.

After the ceremony graduates of the course pose for a photo along with officials from the Ministry of Labour and Social Security and ILO.

Vakfı (TARGEV) tarafından düzenlenen kursu 24 Şubat 2003 tarihinde tamamlayan 16 kursiyer ve İzmir Ayakkabıcılar Odası tarafından düzenlenen sayacılık kursunu 24 Mart 2003 tarihinde tamamlayan 14 kursiyer, yeni birer meslek ve iş sahibi olmaları yanında çocuklarının veya kardeşlerinin artık çalışmayacak olmasının mutluluğunu da yaşadıklarını vurguladılar.

Halihazırda proje kapsamındaki 60 aile bireyi ise üç yeni grupta açılan istihdam garantili kurslara devam etmekte ve birer meslek sahibi olma umudunu sürdürmektedirler.

Çalışan çocuklara sağlık taraması

İzmir'de yürütülen çocuk işçiliği ile mücadele projesinin sağlık bileşeni çerçevesinde SSK Yenişehir Eğitim Hastanesi 500 çocuğu sağlık taramasından geçiriyor. Tarama sonucunda gerek duyulması halinde ücretsiz tedavi hizmeti de sunulacak. Bu grupta elde edilecek tarama sonuçları, SSK Yenişehir Eğitim Hastanesi tarafından değerlendirilerek çocukların çalıştıkları sektörler, yaşları ve cinsiyetleri itibarıyla karşılaştıkları sağlık riskleri belirlenecek. Bu riskler doğrultusunda gerekli önlemlerin, işyeri, aile ve çocuk düzeylerinde alınması ve proje kapsamında halihazırda ulaşılan 2700 çocuğun tamamının da sağlık taramasından geçirilmesi planlanıyor.

Sağlık taramasından geçen bir çocuk işçisi.

of Footwear Manufacturers had agreed to organize training courses in their respective fields for the family members of working children. Sixteen trainees completing the TARGEV courses on 24 February 2003 and 14 others in leatherworks (finishing their courses on 24 March 2003) have recently started their new jobs with the confidence that their small children or younger siblings will have to work until they finish their schools.

At present, there are 60 other family members of working children attending courses given in other fields and they are also looking forward to starting new jobs.

Health screening for working children

As part of the health component of the child labour project being implemented in İzmir, the Social Security Institute Yenişehir Training Hospital is screening 500 working children. This screening will be followed by free medical care to those who need it. The Training Hospital will also evaluate the results of screening and identify the specific health risks associated with the work sectors, age and gender. Further plans include the introduction of relevant preventive-protective measures at the workplace and at the family and individual level, based on these identified health risks. The project aims to screen all the 2,700 children who are reached in this program.

One of the working children gets a health check-up

ILO yayınları ILO Ankara Enformasyon Merkezi kanalıyla satın alınabilir. ILO'nun satıştaki yayınlarını incelemek için www.ilo.org/public/english/support/publ/books.htm adresini ziyaret edebilirsiniz.

ILO Ankara Enformasyon Merkezi

Pazartesi ile Perşembe günleri arası 14:00 – 17:00, ve Cuma günü 09:30-12:30 saatlerinde açıktır.

ILO yayınları ve iş hayatı ile ilgili başka kurumların çeşitli yayınları hizmetinize sunulmuştur ve ödünç alınabilir.

Adres: Ferit Recai Ertuğrul Cad. No. 4, 06450 Oran – ANKARA

Telefon: (312) 491 9890 • Faks: (312) 491 9945 • e-posta: ankara@ilo.org